

Jan Rotmans: 'Belast bedrijven en
ontzie burger in energietransitie'
P21

Opinie & Debat

Meer opinie? Lees het **Opinieblog** op Volkskrant.nl

Spitsbergen

COLUMN IN GRONINGEN

De tranen van een wetenschapper.

Liever blijft de wetenschapper weg van zijn emotie, het is inefficiënt en voegt niets toe aan de werkelijkheid, maar nu kreeg Maarten het alweer te kwaad. Maarten Loonen leerde ik kennen op de kade van Ny-Ålesund, dat het noordelijkste postkantoor huisvest, plus een amalgaam van internationale wetenschappers. Spitsbergen – Maarten woont er sinds 1988 elke zomer twee maanden voor onderzoek naar brandganzen, in dat betoverende licht, maar nu is hij verdrietig.

Het is een emotioneel landschap, zegt hij: het kruipt onder je huid. Hij draagt een ijsberentrui; het Arctisch Centrum van de Rijksuniversiteit Groningen is een basiskamp voor poolvorsers die in gedachten bivakkeren op een hogere breedtegraad. Lang dacht Maarten dat een nieuwe oorlog het grootste wereldprobleem zou worden. Maar nu ziet hij op Spitsbergen, onder zijn handen, de aarde warmer worden. 'Het zijn geen rekenmodellen meer. Het is echt. Het gebeurt in onze generatie.'

Die eerste zomers gingen gepaard met het droge knallen van brekend gletsjerijs, het klonk als onweer. Nu hoort hij niks meer – de gletsjer is 2,5 kilometer weggesmolten. De brandganzen komen twee weken eerder broeden, het seizoen vervroegt, zo warm is het. Het fjord blijft ijsloos.

Anekdotiek. Daarom laat hij de grafieken zien: de temperatuur steeg 2,2 graden in tien jaar en zet een kettingreactie in gang. Drie keer zoveel neerslag valt op Spitsbergen, huizen in de hoofdstad Longyearbyen raken onbewoonbaar, bedreigd door modderlawines die uit de bergen schuiven. Dat is allemaal te zien, te horen en te voelen – in Nederland merk je nog niks van de klimaatverandering, zegt Maarten, 'dat is het probleem'.

In zijn klompen stond hij op de kade, tien jaar geleden, en we spraken over de hele verre toekomst waarin het permanent bevroren land een beetje zou ontdooien. Klimaatverandering was hooguit iets voor onze kleinkinderen toen, zegt Maarten. Tekens aan de horizon: rekenmodellen. Niet veel later werd het iets voor onze kinderen 'en nu maken we het zelf mee'.

Daar komt zijn verdriet vandaan. Maarten was gevraagd in Leeuwarden iets te vertellen bij de boekpresentatie van Adwin de Kluivers *Het gedroomde Noorden*. Zijn praatje eindigde in tranen en daar baalt hij van: 'het is een beetje ongewoon, voor een ganzenwetenschapper, maar ik kan steeds minder zonder emotie over Spitsbergen praten. Ik probeer mezelf te trainen dat het niet meer gebeurt.'

Hij probeert zijn gedrag te verklaren en komt uit op onmacht. 'Ik blijf maar vertellen over wat ik zie gebeuren, en er gebeurt niks.'

De klimaatontkenners die zo zeker weten dat het meevalt, de pre-

Het postkantoor van Ny-Ålesund.

Maarten Loonen.

Fjord in Spitsbergen.

**Klimaatverandering
was iets voor de
kleinkinderen – maar
nu maken we het zelf
mee**

mier die bezweert dat 'ons leven' behouden blijft, inclusief 130 rijden op de snelweg, *De Telegraaf* die schrijft dat 'we' nog maar twee gehaktballen per week mogen eten dankzij 'de klimaatdrammers', de 'klimaatgekte', de 'klimaatreligie' – het interesseert Maarten niet. Hem interesseert de teloorgang van het ijs en de doos van Pandora die het opent, recht voor zijn ogen, onder zijn huid. De gletsjer was drie keer zo hoog, die eerste jaren, en dubbel zo groot. De permafrost wijkt, gebouwen verzakken. De bunker waar landbouwzaden uit de hele wereld diepgevroren zijn opgeslagen om ze voor de komende generaties te behouden, vult zich met regenwater. De regen maakt ijzel waardoor de poolvossen zich op de ganzeneieren werpen, net als de ijsberen – alles houdt verband.

De klimaatontkenners zeggen: klimaatverandering is van alle tijden. 'Maar het is toch heel gek als je denkt dat we zoveel kunnen verbranden als mens op aarde, zonder enig effect.' Als poolbioloog was Maarten mee met de reizen die klimaatjournalist Bernice Notenboom ondernam naar Spitsbergen, met toplui van het Nederlandse bedrijfsleven, met topbankiers, allemaal onder de indruk. Automiljonair Jeroen van den Berg verkocht zijn privéjet. Mooi. De treinen rijden sindsdien op groene stroom – prima. Het verdrag van Parijs gaf hoop: 'er was nog tijd om iets te doen'. Maar de tijd heeft de wereld ingehaald. Het gaat om leiderschap nu, zegt Maarten, maar de leiders 'praten over de portemonnee en de pensioenen', over goedkoop vliegen als verworven recht. Jesse Klaver wil bedrijven belasten, 'maar is dat eerlijk? Waarom belasten we niet alles? Dat is pas eerlijk. Het is ongelooflijk hoe onze gekozen leiders de boel traineren.'

Hij verontschuldigt zich opnieuw voor zijn emotie. Het dient geen doel. In de tijd dat Maarten Loonen voor de eerste keer het Noordpoolgebied bezocht, begin jaren tachtig, was de wereld bezorgd over het gat in de ozonlaag, veroorzaakt door drijfgassen uit spuitbussen en koelkasten. Er kwam een Montrealprotocol, drijfgassen werden verboden, het gat in de ozonlaag krimpt weer.

Het is dus mogelijk, zegt Maarten. Iets doen.

Toine Heijmans
t.heijmans@volkskrant.nl

COMMENTAAR

Digitale privacy

Als de politie, onder voorwaarden, huizen mag doorzoeken, zou ze ook smartphones mogen inzien.

Politie en justitie zijn verwickeld in een permanente wapenwedloop met criminelen. Daarbij geven de laatste het tempo aan. Zij maken gebruik van nieuwe technieken waarop de politie steeds weer een antwoord moet zien te vinden. Binnen de grenzen van een, per definitie verouderde, wet. En dat wringt.

Zo zal de rechter zich binnenkort uitspreken over de prangende vraag of een verdachte ertoe gedwongen mag worden zijn smartphone te ontgrendelen. Of hij, met andere woorden, de politie toegang moet verschaffen tot informatie die tot zijn eigen veroordeling kan leiden. Voorstanders van een verruiming van de politionele bevoegdheden betogen dat voor een smartphone hetzelfde geldt

Natuurlijk is geen waarborg waterdicht

als voor een bureaula: ze mogen met toestemming van de officier van justitie worden geopend als er goede gronden zijn voor een verdenking. Volgens tegenstanders strekt het zwijgrecht van de verdachte zich echter uit tot het recht om justitie toegang tot zijn smartphone te weigeren.

Nieuwe ontwikkelingen en nieuwe rechtsvragen zullen over enkele jaren resulteren in een gemoderniseerd Wetboek van Strafvordering. Tot die tijd zullen rechters moeten bepalen wanneer inbreuk op de digitale levenssfeer van verdachten geoorloofd is. De maatschappelijke opvattingen over deze vraag lopen nogal uiteen. Aan de ene kant staan degenen die vinden dat privacy geen geloofsartikel mag zijn waarvan met name criminelen profiteren. Aan de andere kant staan de mensen wier zorgen maandagavond bij *DWDD* werden vertolkt door acteur George van Houts: volgens hem lopen bewoners van bepaalde postcodegebieden die kunstmest bestellen gerede kans om als terrorist te worden aangemerkt.

Met die voorstelling van zaken ging hij voorbij aan de waarborgen waaraan bijzondere opsporingsmethoden moeten voldoen. Natuurlijk is geen waarborg waterdicht, en natuurlijk maakt digitalisering de samenleving kwetsbaar. Ook voor justitieel misbruik. Maar die ontwikkeling wordt niet gecreëerd door justitie. Wel moet justitie er het hoofd aan bieden om criminaliteit te kunnen bestrijden. Daartoe moet ze wel in staat worden gesteld – met inachtneming van regels waaraan ze nu al is gebonden.

Sander van Walsum

STEKEL

Vallende ster

Michael Jackson is niet de eerste ster die zijn aanbidders – in zijn geval postuum – teleurstelt. Een vier uur durende documentaire met details over zijn pedoseksuele levenswandel bracht het publiek 'compleet in shock'. De schok was vermoedelijk het grootst bij degenen die hem het meest hebben geadoreerd. Want zo gaat dat met de verering van stervelingen: de ontuchtering ligt er al in besloten.

De ster wordt niet alleen geacht iets heel goed te kunnen, hij moet als mens ook nog eens deugen. En de fan voelt zich verraden als dat niet het geval blijkt te zijn. Terwijl hij eigenlijk zichzelf heeft bedrogen door te veel van zijn idool te verwachten. De ster valt de peilloze diepte in. En zijn fan? Die draagt zijn verering over op een andere ster. De vraag is of die daar blij mee moet zijn.

Sander van Walsum